

PRZEPISY**o warunkach legalizowania wzorcowanych baniek (konwi)
do przewozu mleka.**

Na podstawie artykułów 11-go i 16-go Dekretu o miarach (Dz. P. P. P. r. 1919 poz. 211) oraz §-u 19-go ustawy Rzeszy Niemieckiej o miarach (Mass u. Gewichtsordnung) z 30 maja 1908 r. (R. G. Bl. str. 349) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. № 28 poz. 166) zarządza się jak następuje:

I. Zakres stosowania.**§ 1.**

Wywzorcowane i legalizowane bańki do mleka (konwie do przewozu mleka) mogą być stosowane jako wzorce objętości przy kupnie-sprzedaży mleka na miarę objętości. Natomiast bańki te nie mogą być używane w obrocie publicznym do mierzenia objętości innych ciał.

II. Konstrukcja baniek do mleka.**A. Postanowienia ogólne.****§ 2.**

Boczna powierzchnia baniek powinna posiadać kształt ciała obrotowego, którego górna część przechodzi w szyjkę cylindryczną. Tworząca tej powierzchni może być dowolna, byleby tylko płyn przy należytem przechyleniu bańki wypływał z niej całkowicie bez żadnych trudności. Prócz tego kształtu (ciała obrotowego, zakończonego szyjką cylindryczną) dopuszcza się kształt stożka, którego górna średnica nie powinna przekraczać połowy wysokości naczynia, albo też kształt beczkowaty. Część cylindryczna baniek metalowych może być wykonana z blachy zleka falistej. Bańki mogą być wykonane z dobrze pobielonej blachy albo z drzewa i powinny mieć grubość ścian i dna odpowiednią do swoich rozmiarów.

§ 3.

Pojemność baniek nie powinna wynosić mniej niż 5 l i więcej niż 50 l.

B. Metalowe bańki do mleka.**§ 4.**

Metalowe bańki do mleka mogą być wykonane z jednolitej sztuki materiału albo też i z kilku części. W tym ostatnim wypadku na każdym szwie łączącym powinny być umieszczone po dwie krople cynowe w równych odstępach.

Bańki powinny być wzmocnione dobrze pobielonemi obręczami, albo też przy pomocy żelaznych żeber, również dobrze pobielonych. U naczyń poniżej 10 litrów pojemności powinna się znajdować na dnie przynajmniej jedna poprzeczka, a u naczyń większych przynajmniej dwie na krzyż złożone i przylegające do dna węższą granią. Poprzeczki te w bańkach lutowanych powinny szczelnie przylegać do płaszczyzny dna, a w bańkach jednolitych przynajmniej w dwóch miejscach dna bliskich jego brzegu.

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

Warszawa, dnia 2 czerwca 1923 r.

Układać w porządku wielkości liczb tytułowych.

Zamiast za pomocą obręczy, można usztywniać górny brzeg za pomocą wyobliny z wpuszczonym w nią drutem.

§ 5.

Pojemność miernicza powinna być ograniczona przez odpowiednie wskaźniki. Wskaźniki powinny być przymocowane na wewnętrznej ścianie naczynia w dwóch miejscach, leżących naprzeciwko siebie, albo też w trzech, leżących w równych od siebie odległościach. Krawędzie wskaźników, ograniczające miarę, powinny wszystkie jednocześnie leżeć na jednym poziomie (na zwierciadle płynu), gdy bańka stoi na płaszczyźnie poziomej.

rys. 1.

rys. 2.

rys. 3.

przekroje AB

rys. 4.

przekrój AB

rys. 5.

Takie wskaźniki (rys. 1) mogą być wykonane z pasków mocnej blachy dobrze pobielonej. Te paski blachy powinny być przylutowane, a oprócz tego przynitowane do ściany naczynia, a następnie zgięte poziomo tuż nad (lub pod) nitami i wystawać do środka przynajmniej na 3 mm. Górna płaszczyzna zagiętych końców tych wskaźników stanowi właściwe ograniczenie przestrzeni mierniczej. Wystające końce mogą być (rys. 1) zastrzone ku górze.

Oprócz tego dozwolone są wskaźniki, przedstawione na rysunkach 2 ÷ 5-ym.

Rys. 2-gi przedstawia wskaźnik w kształcie uciętego gwoźdź (okrągłego lub czworokątnego) z miedzi lub mosiądzu; gwoździec ten jest pobielony i zastrzony ku dołowi. Części poziome wskaźników rys. 1-y i 2-gi powinny być tak krótkie, aby ich zginanie nie było możliwe. Zaostрения powinny być tępe, by nie kaleczyły ręki, czyszczącej naczynie. Rys. 3 — wbity i wlutowany sztyft z główką stożkową. Rys. 4 — wskaźnik, wciśnięty w ścianę w kształcie stożka lub podłużnej wypukliny. Rys. 5 — nit, którego większa wewnętrzna główka jest ścięta poziomo od dołu. Krawędź, stąd powstała, ogranicza powierzchnię płynu.

Końce nitów, którymi są przymocowane wskaźniki, powinny być zaopatrzone na stronie zewnętrznej kroplami cynowymi do odczekowania. Wgłębienie od strony zewnętrznej wskaźnika rys. 4-ty powinno być wypełnione kroplą cynową.

§ 6.

Na ścianie naczynia powinna być trwale przylutowana płytka miedziana lub mosiężna i zabezpieczona przynajmniej dwiema kroplami cynowymi.

Płytkę tę otrzymuje oznaczenie pojemności naczynia, a to przez podanie ilości litrów i ich dziesiątych części (jako ułamek dziesiątyny) z dodaniem słowa *litrów* lub *litra* (stosownie do prawideł gramatyki), albo też litery *l*.

W bańkach 10 l i większych części litra można także wyrażać ułamkiem prostym w $\frac{1}{4}$ l.

Wyżej wspomniane dwie krople cynowe, sięgające częściowo na płytkę, częściowo na jej podstawę (ścianę naczynia, obręcz), powinny się mocno trzymać tak podstawy, jak i płytki.

C. Drewniane bańki do mleka.

§ 7.

Bańki do mleka, wykonane z drzewa, powinny być zaopatrzone w żelazne obręcze i mogą być wyłożone wewnątrz dobrze pobieloną blachą. Dwie z pomiędzy żelaznych obręczy (dolna i górna) powinny być przymocowane do drewnianej ściany za pomocą dwóch równomiernie rozstawionych nitów lub śrub, których główki muszą być zaopatrzone w krople cynowe do nałożenia cechy.

Pojemność miernicza powinna być ograniczona przy pomocy wskaźników, opisanych w ust. 1-ym §-u 5 go.

Przymocowanie wskaźników do ściany naczynia powinno być takie, aby niezmiennosc ich położenia mogła być zabezpieczona przez ozechowanie.

§ 8.

Oznaczenie pojemności naczynia następuje jak w § 6. Jeżeli naczynie posiada płytkę metalową, to powinna być ona trwale przylutowana do górnej obręczy i zaopatrzona w krople cynowe tak, jak to przewidziano w § 6 przep. nin. Zamiast na płytce metalowej oznaczenie może być wykonane na drewnianej powierzchni naczynia przez wypalenie.

III. Granice uchybień.

§ 9.

Różnica pojemności nominalnej (t. j. podanej na płytce metalowej albo poprzednio wypalanej) i pojemności, wyznaczonej przy sprawdzaniu, nie może być większa od 0,05 litra dla baniek, mających pojemność do 10 litrów włącznie. Dla baniek o pojemności do 20 litrów włącznie różnica nie powinna przekraczać 0,1 l, zaś dla baniek większych 0,25 l.

Przy wtórnej legalizacji, jako granice uchybień, przyjmują się odpowiednio liczby dwa razy większe.

IV. Cechowanie.

§ 10.

Cechą urzędu należy zabezpieczyć:

- a) Wskaźniki, służące do ograniczenia pojemności, przez nałożenie cechy na przeznaczonych do tego kroplach cechowniczych;
- b) Krople cynowe na szwach przy bańkach metalowych;
- c) Główki nitów lub śrub, któremi są przymocowane górna i dolna obręcze żelazne na ścianie drewnianej w bańkach z drzewa;
- d) U baniek do mleka, które posiadają płytki metalowe z oznaczeniem pojemności, — krople cynowe, które służą do zabezpieczenia płytki metalowej.

Cechę roczną należy dodać na jednej z kropli, wymienionych pod d).

Dalsze cechy (przy wtórnej legalizacji) dawać należy na przedłużeniu jednej z kropli.

§ 11.

Jeżeli wypadnie wypalić oznaczenie pojemności, to cechę legalizacyjną należy również wypalić na drewnianej powierzchni naczynia.

V. Postanowienia końcowe.

§ 12.

Postanowienia przepisów nin. wchodzi w życie w b. dzielnicy austriackiej od dnia ogłoszenia, a w b. dzielnicy pruskiej i b. zaborze rosyjskim od dnia 1 lipca

1923 r. Jednocześnie uchyla się w b. dzielnicy austriackiej moc obowiązującą Przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania naczyń do transportu mleka (konwi do mleka), wydanych przez b. c. k. Komisję do sprawdzania wzorców normalnych 23 czerwca 1906 r. (R. G. Bl. poz. 148, VBE str. 1281), oraz uzupełnienia do nich z dn. 23 maja 1908 r. (VBE str. 1354).

W b. dzielnicy austriackiej bańki z oznaczeniem litra literą *L* zamiast *l* mogą być legalizowane do 1 stycznia 1925 r. Do tegoż terminu w b. dzielnicy pruskiej i w b. zaborze rosyjskim mogą być legalizowane bańki z oznaczeniem, wrytem lub wyciśniętem na powierzchni szyjki, o ile odpowiada ono wymaganiom §-u 9-go nin. przep. Z chwilą, gdy oznaczenie to przestanie odpowiadać wymaganiom tego §-u, powinno być usunięte nieinaczej, jak przez nalutowanie na niem płytki (§ 6 ust. 1). Cechować w tym wypadku należy na najwyżej położonej kropki.

Warszawa, dnia 19 maja 1923 r.

GŁÓWNY URZĄD MIAR
(podp.) inż. Z. Rauszer.

Główny Urząd Miar
№ 23.I.948.1

**Wyjaśnienia do przep. leg. o wzorcowanych
bańkach do przewozu mleka.
P O M poz. 2,495.**

Z zestawienia art. 14 Dekretu o miarach (P O M poz. 0,2) oraz § 1 nin. przepisów wynika, iż *wszystkie bańki, na których wykonano oznaczenie miary, podlegają obowiązkowi legalizowania.*

Przepisy nie zabraniają legalizowania baniek, powierzchnia których jest pocięta w niezbyt znacznym stopniu. Przypuszcza się bowiem, iż warunki, w których używa się bańki, uniemożliwiają jej zachowanie pierwotnego kształtu. Jednakże przy legalizacji pierwszej powierzchnia nie może być pocięta (P O M poz. 2,18 § 2), odrzucać też należy bańki, których powierzchnia jest pocięta wielokrotnie (P O M j.w.).

Należy dążyć do zebrania drogą doświadczenia materiału, w jakim stopniu i jakie wygięcia powierzchni odbijają się na mierze bańki, i w jakim stopniu uzależnione są one od rodzaju i grubości blachy. W zależności od tych badań ustalić będzie można bliższe warunki oraz częstsze terminy wtórnej legalizacji.

Warszawa, dnia 19 maja 1923 r.

GŁÓWNY URZĄD MIAR
(podp.) inż. Z. Rauszer.